

Pro vedoucí oddílů

Při vedení oddílu se asi čím dál častěji téma klimatické změny objevuje i od kluků a holek samotných. I když jde o téma ožehavé, nejasné, leckdy kontroverzní, případně bolestivé, není žádoucí se mu cíleně vyhýbat, jelikož téma měnícího se klimatu je a bude přirozenou součástí našich životů. Skautské oddíly nemají být bublinou, ve které se před výzvami dnešního světa zavíráme, ba naopak. Prozkoumejte, co již existuje, do čeho se můžete s oddílem zapojit, načerpejte inspiraci na konkrétní programy, či prozkoumejte metodické tipy, jak s tématem pracovat.

Hledám konkrétní programy a pomůcky

1

Od kompetencí k odborným a stezkám

Skautský výchovný program má směřovat k všestranné výchově jedince připraveného na svět, ve kterém žije a přebírá aktivní roli v jeho spoluvytváření. Klimatická změna je bezpochyby tématem současnosti i budoucnosti.

V kompetencích skautské výchovy (tedy znalostech, dovednostech nebo postojích, kterých chceme ve výchově svěřených holek a kluků dosáhnout), najdeme hned 4 (z celkových 24), kde se téma bezprostředně promítá:

- Uvědomuje si propojenost světa a svou roli v něm.
- Učí se porozumět přírodě a krajině kolem sebe.
- Uvědomuje si hodnotu přírody, rozvíjí a kultivuje svůj vztah k přírodě.
- Chová se šetrně a ví proč.

Výchovné nástroje na tyto kompetence přímo navazují, najdeš tam tedy přímo úkoly ve stezce či témata odborek, kde si kluci a holky důležité kompetence osvojí.

Více o konkrétních místech, kde hledat napříč věkem od vlčat, světlušek a žabiček po rovery a rangers si přečti v článku [Jak zařadit klimatickou](#)

Zavítej na Chystám program!

V rozšířeném filtru zadej do druhu aktivity “klíma” a najdou se ti programy s tímto štítkem. Pěknou řádku už jich tam najdeš.

Také může pomoci vyhledávat v oblasti Svět okolo nás (podoblast Propojenost světa) nebo Příroda kolem nás (podoblast Šetrné chování).

Vyzkoušej třeba aktivity:

- [Sekat si pod sebou větev? ↗](#)
- [Ponoř se \(pod hladinu\) ↗](#)
- [Jak to vidíš se změnou klimatu? ↗](#)
- [Klimakvíz ↗](#)
- [Mapa pestré krajiny ↗](#)
- [Krajina v našich rukou: Voda v krajině ↗](#)
- [Balíček aktivit ke dni zamyšlení od WAGGS 2022 k tématu environmentální a genderové spravedlnosti ↗](#)

Anebo využij programových zdrojů od dalších organizací, které se tématem zabývají. Často jsou navržené programy koncipované pro prostředí školních tříd, ale jistě poslouží jako dobrý zdroj pro přetvoření do prostředí schůzek, výprav či táborů.

1) Klimatické lekce od Člověka v tísni

- [Ucimoklimatu.cz/lekce ↗](#)
- [Online kurz o klimatické změně pro pedagogy 2. stupné ZŠ a SŠ a nejen pro ně ↗](#)
- [Klimatické vzdělávací metodiky ↗](#)
- [Tváře klimatické změny - příběhy lidí, kterým změna klimatu mění životy ↗](#)

2) Programy od NaZemi

Organizace NaZemi nabízí hned 4 nové krátké metodiky ke klimatu pro využití ve školách i mimo ně.

- [Svět nerovných možností](#) - 45 minutová lekce. Nerovnost mezi lidmi je přetrvávající a sílí světovou výzvou. Program představuje její rozmanité formy a propojuje je s dopady i příčinami klimatické změny.
 - [Jak transformovat automobilovou dopravu](#) - dvě lekce, které je možné realizovat v rámci dvou 45 minutových hodin. Lekce nabádá k přemýšlení nad tím, jaká řešení pro dekarbonizaci dopravy se v současnosti nabízejí a která skutečně přispívají k udržitelné mobilitě.
 - [Gender a klimatická změna](#) - dvě lekce, které je možné realizovat v rámci dvou 45 minutových hodin. Lekce odpovídá na otázky, jak spolu ale souvisí klimatická krize a proměna genderových rolí ve společnosti? Proč mají muži vyšší ekologickou stopu než ženy? Čím to je, že ženy ve vedoucích pozicích dosahují lepších environmentálních výsledků? Proč klimatická změna dopadá více na ženy?
 - [Klimatické bingo](#) , 90 minutová lekce, která vtáhne do příběhů lidí, kteří jsou blízce spojení se změnou klimatu (ať už pocítují její dopady, nebo jsou blízko možností změny)
-

Co pořídít deskovou hru nebo zajít na festival?

["Terra Futura"](#)

Desková hra vyvinutá za účelem tematizování klimatické změny a jejího vlivu na Evropu a globální jih a vede k cíli vybudovat planetu budoucnosti se soběstačnou ekonomikou. Hra je pro děti i dospělé (12+)

Kromě možnosti zakoupit ji v herních prodejnách je možnost pro vzdělávací instituce nebo zájmové kluby o ni zažádat (na info@namysli.co) a dostat ji zdarma.

[Hrajina](#)

Desková hra simuluje reálné využívání krajiny s projevem pozitivních i negativních událostí, které ji ovlivňují. Hra je pro děti i dospělé (12+) Hru je možné zahrát si i na [mobilním telefonu](#) .

[Beecarbonize](#)

je zcela novou hrou pro PC a mobilní telefony, kde je vaším protivníkem klimatická změna. S tím se dá bojovat pouze za pomoci těch nejlepších technologických vynálezů. Abyste se k nim dostali, budete muset směřovat vývoj společnosti, modernizovat průmysl a také chránit přírodu ohroženou emisemi. Hra je dostupná zdarma!

[Festival Ekofilm](#) ↗

Festival každoročně představuje desítky soutěžních filmů z celého světa a zve významné české i mezinárodní hosty. Mimo filmové snímky nabízí přednášky a workshopy s odborníky, diskuze a besedy se zajímavými hosty i tvůrci soutěžních filmů. Každý rok otevírá festival některé z aktuálních environmentálních témat současnosti.

[Festival Země na talíři](#) ↗

Každoroční filmový festival, jehož snímky reflektují témata spojená s udržitelným zemědělstvím a dalšími potravinářskými tématy ve spojitosti se změnami klimatu.

[Festival Jeden svět](#) ↗

[Navštivte tento lidskoprávní festival, kde se často téma klimatické změny promítá. Na webu](#) [Promítejity](#) ↗ si pak můžeš filmy napříč ročníky festivalu i témata vyhledat a pořídit. Na stránkách jednotlivých filmů najdeš leckdy i doprovodné materiály, které můžete využít k programu schůzky či filmového večera.

4

Hledáte tipy na knihy?

- Klima je příležitost - Petr Daniš: kniha shrnuje nejdůležitější fakta a fascinující příběhy změn pro každého, komu záleží na osudu světa. Autor klimatickou změnu nevnímá jen jako hrozbu, ale především jako jedinečnou příležitost ke změně.
- Beton a hlína - Viktorie Hanišová: prostřednictvím třinácti rozhovorů autorka zachycuje rozmanitou snahu lidí žít udržitelně a zodpovědně i v hektickém prostředí měst.
- Klimatická změna - příčiny, dopady a adaptace - Marek Michal a kol.: kniha je o fenoménu globální změna a jeho významu pro člověka z pohledu jak klimatického, tak i z pohledu společenského. Přináší

odborný pohled na historické klima v České republice, příčiny vzniku klimatických změn, současné projevy a důsledky klimatickým změn a v neposlední řadě také přináší možnosti řešení tohoto problému v budoucnosti, včetně scénářů vývoje.

Knihy vhodné pro děti:

[Mravenčí chuva](#) přináší denně novinky ze světa knih pro děti a nebojí se ani náročných témat jako je umírání, migrace, válka či právě klimatická změna. Níže naleznete jejich tipy k tomuto tématu:

- Časopis [Ahoj divočino](#)   - Jarní číslo časopisu o přírodě, plné tipů, nápadů i informací
- [Planeta Praha](#) . Průvodce nečekaně pestrou přírodou města - Pojednání o pražské přírodě
- [Říkejte mi Greta aneb návod, jak společně zachránit svět](#) - Čtivě napsaná kniha o myšlenkách, které přináší Greta Thunberg
- [Malí lidé, velké sny: David Attenborough](#) - Obrázková kniha slavné série o britském přírodovědci
- [Včelař Josífek](#) - O důležitosti včel i tom, že nejpodstatnější je začít u sebe
- [Jak se vyznat v klimatu](#) - Průvodce naléhavými otázkami v souvislosti se změnou klimatu
- [Palmy na severním pólu](#) - Velký příběh o klimatických změnách - Průvodce po historii i současnosti klimatických změn
- [Zelená \(se\) Země: O přírodě, ekologii a tak](#) - Komiksový průvodce ukazující, jak lidé ovlivňují Zemi
- [50 nápadů pro děti, jak přispět k záchraně planety](#) - Kniha nabitá informacemi, návody a aktivitami

Hledám projekt, do kterého se zapojit

1

Patronáty

[Patronáty](#) jsou projekt od Skautského institutu, který nabízí “převzít patronát” nad kouskem přírody. Klukům a holkám je ukázáno, jak se aktivně zapojit do ochrany přírody. Cílem programu je propojit oddíl s odborníkem a také se správcem nějakého cenného území a nasměrovat mladé k účinným aktivitám ochrany přírody. Členové oddílu pečují o “svůj” kousek krajiny a díky tomu se dozvídají jaké jsou v místě přírodní hodnoty, jak funguje daný biotop a mnoho dalších souvislostí.

2

Krajina v našich rukou

Projekt [Krajina v našich rukou](#) nese 4 témata: Voda ve městě, Zdravý les, Voda v krajině, Živá půda. Ke každému najdeš na webu zpracovanou aktivitu. Projekt taky vybízí k vlastním projektům v rámci oddílů a nabízí metodickou podporu: můžeš se zúčastnit workshopu, nebo jet na jednu z klima víkendovek. Ptáš se, jaké klimaticky příznivé aktivity můžete dělat jako jednotlivci, oddíly či středisko - stáhni si [Receptář opatření pro oddíly](#).

3

Ekoklubovna

Ekoklubovna je o týmech skautů a skautek, kteří mají rádi svoji klubovnu nebo základnu a chtějí zároveň zlepšovat životní prostředí. Projekt probíhá pod patronátem mezinárodního [programu Ekoškola](#) a nabízí zapojeným týmům získat pro svoji klubovnu mezinárodní ocenění The Eco-Schools Green Flag. Stejně jako skautská výchova i Ekoklubovna je o způsobu práce a cestě, kterou se vydáme. S tou Ekoklubovňákům pomáhá [metodika 7 kroků](#), která je vede přes kritické myšlení a analyzování dat k vytváření a realizaci plánů ke skutečným změnám.

4

Monitoring invazních druhů

Staňte se online občanskými vědci a shromažďujte data o šíření nepůvodních druhů. Pomůžete tak dokumentovat jejich přítomnost a šíření v místě, kde žijete nebo se právě pohybujete. Přispějete k pochopení mechanismu šíření nepůvodních invazních druhů a jejich vlivu na společenstva, k ochraně biodiverzity, tvorbě legislativy a řešení vážných problémů spojených s invazními druhy. [Vše k tomu najdeš na webu](#).

5

Klimavíkendovky

Klimavíkendovky pomáhají oddílům nalézat jejich vlastní aktivní způsob, jak bojovat s problémy krajiny. Víkendovky pro celé oddíly (ideálně kolem 20 účastníků ve věku skautů a skautek + vedoucí) probíhají na farmách,

kde se hospodaří s ohledem na budoucnost, kde se dbá na zlepšování stavu krajiny. Program, který je na víkend připraven, obsahuje vzdělávací hry, setkání s farmářem, praktická pomoc při péči o krajinu (například výsadba stromořadí) a také debata o tom, co můžeme jako skauti ve svých oddílech dělat pro zlepšení zdraví krajiny.

Klimavíkendovky realizuje [Skautský institut](#) [↗](#) nebo [Kaprálův mlýn](#) [↗](#).

Hledám (metodické) tipy

1

Zalistuj skautskými časopisy

- metodický speciál časopisu Skauting: [Jak reagovat na klimatické změny?](#) [↗](#)
- články k [environmentálním tématům](#) [↗](#) -> Přinášíme malý výběr nejrelevantnějších:
 - Trojice úvodních metodických článků z tematického čísla Jak reagovat na klimatické změny? (duben 2020):
 - [Jak vychovávat o klimatu](#) [↗](#)
 - [Nevyštávit se na blbostech](#) [↗](#)
 - [Co \(ne\)dělat s jednotlivými výchovnými kategoriemi](#) [↗](#)
 - Rozhovor s environmentálním psychologem Janem Krajhanzlem [Probouzet aktivitu, ne výčitky](#) [↗](#)
 - Úvaha o roli skautské výchovy v boji se změnami klimatu [Jak může skauting reagovat na klimatické změny?](#) [↗](#)
 - Souhrn nejzásadnějších vědeckých faktů o změnách klimatu [Příčiny a důsledky změny klimatu](#) [↗](#)
 - Článek o tom, jak v týmu pomocí diskuze překonávat odlišné postoje vůči změně klimatu [Překlenout propast nepochopení](#) [↗](#)
 - Rozhovor s členkou eko odboru a Skautského institutu o projektech spojených se změnou klimatu, které pro oddíly SI nabízí Být [připraveni znamená neignorovat klimatickou změnu](#) [↗](#)
- inspirativní rozhovory nebo tipy na programy najdeš pod štítkem "klima" na [webu všech skautských časopisů](#) [↗](#)

2

Poslechni si podcasty, sleduj pořady, navštiv výstavu

- [2050 podcast](#) Podcast hovoří o otázkách spojených se změnou klimatu a opírá se přitom o data a dosavadní vědecké poznatky. Cílí na to, aby se lidé v otázce změny klimatu lépe orientovali. Aby věděli o řešeních, která jsou v současné době už k dispozici a můžeme je použít. Zatímco v některých krocích k udržitelné budoucnosti má lidstvo už dnes jasno a stačí je jen realizovat, jinde ještě, jak pořad přiznává, nevíme. Snaží se však komunikovat tak, aby neprohluboval “klimatickou depresi”.
- Magazín [Podhoubí | Radio Wave](#) Podhoubí je magazín o přírodě, životním prostředí a všech cestách k šetrnému životu. Přináší rozhovory s odborníky, ochranáři, zemědělci i dalšími aktivními lidmi, jimž životní prostředí není lhostejné. Vysvětluje environmentální témata, která v současnosti výrazně pronikají do společenské diskuze.
- [Trhlina](#) Podcast od Limity jsme my o “vzpurnosti a tvoření”. “Trhliny jsou podle filosofa Johna Hollowaye časy a prostory, v nichž přehodnocujeme mezilidské vztahy a odmítáme tím logiku systému, který nás ovládá. Pomůže nám tato krize prohloubit a propojit různé trhliny, a přetvořit tak náš svět na spravedlivější, bezpečný a udržitelný?”
- [Natura](#) pořad na ČRo+ řešící ekologická témata i novinky z oblasti ekologicky šetrného způsobu života.
- [Nedej se!](#) Pořad České televize s občanskou a investigativní žurnalistikou směřovanou k tématu životního prostředí.
- [Karbon](#) První česko-německý klimapodcast V čem se liší pohled Čechů a Němců na změnu klimatu? Jaká témata rezonují a o čem se naopak příliš nemluví? Jak se v budoucnu promění energetika? Jakou péči vyžaduje naše krajina? Čím může přispět každý z nás – a kde už jsou potřeba systémové změny?
- [Klima se mění, změň se i ty!](#) Interaktivní prezentaci originální české výstavy o změně klimatu. Proč žijeme ve skleníku? Jaký je vliv člověka na klimatický systém Země? Co říkají scénáře vývoje klimatu? Jaké má a bude mít změna klimatu dopady ve světě a v ČR? Jaké aktivity pro ochranu klimatu probíhají ve světě? Co můžeme udělat my sami pro omezení dopadů změn klimatu?

- Web nabízí Infografiky, strategie řešení, vzdělávací nabídku nebo seznam zdrojů.

[web Učím o klimatu](#)

Tato stránka je věnovaná přímo učení se o tématu, najdeš tam následující podporu:

- [Klima se mění - a co my?](#) (aneb Proč a jak se učit o změně klimatu) Publikace je ke stažení snaží se pomoci vzdělavatelům získat know-how a sebedůvěru o změně klimatu učit a k tomu:
 - Odhalit, co při učení o změně klimatu funguje a co spíše škodí
 - Udělat si obrázek, co vše „dobré“ klimatické vzdělávání obnáší
 - Ujasnit si hluboké příčiny, dopady a možná řešení klimatické krize
 - Pracovat nejen s fakty, ale také s emocemi a hodnotami
- [E-learningový kurz "Klima se mění a co my?"](#)

Online kurz vytvořen pro pedagogy 2. stupně ZŠ a SŠ, kteří chtějí učit o změně klimatu a hledají informační i metodickou podporu pro vlastní výuku. Otevřen je však komukoliv se zájmem o téma, tedy v něm jako skautský vedoucí také najdeš užitečnou podporu a návody.

- [10 připravených klimatických lekcí](#) Nabídka je široká: od tématu mokřadů po mediální obraz.
- [Projektovou výukou ke klimatickému vzdělávání](#) A co na to jít skrze projektovou výuku? Inspiruj se v metodice nabízející teorii a příklady ze školní praxe
- [Metodické tipy k učení se o klimatu](#) Jak s tématem klimatu začít? Co kluci a holky o změně klimatu vědí a jak se cítí? Série otázek a rychlých odpovědí sestavených pro výuku ve školách ale volně přenositelných i do Junáka.

[Lidé v pohybu](#)

- Metodika (ve formě publikace i interaktivního webu) si klade za cíl skrze podporu práce s tématy uprchlictví a migrace ilustrovat práci s kontroverzními tématy obecně. Opírá se o skautské hodnoty a přináší konkrétní programy i metodické tipy jak vést diskuze, reflexe nebo jaké jsou techniky na podporu kritického myšlení.

[Fakta o klimatu](#)

- Web, který přináší řadu užitečných (info) grafik k tématu klimatu na základě věrohodných dat ze statistických úřadů.

[Klimatickazmena.cz](#)

- web od Czech Globe plný aktuálních map či infografik věnující se klimatické změně a jejich projevech. Využít můžete i [Průvodce změnou klimatu](#) , který v 10 kapitolách přehledně shrnuje základní fakta a informace o klimatické změně - co ji způsobuje, jaké jsou její již pozorované dopady a jaké projevy můžeme očekávat v budoucnu.

[Jak vaše klubovna/domácnost přispívá ke změně klimatu?](#)

- Pracovní listy programu Ekoškoly, pomocí kterých můžete zjistit, jak vaše klubovna nebo domácnost přispívá ke změně klimatu anebo naopak pomáhá zmírňovat její důsledky.

[Globální kompas](#)

- nám může pomoci chápat vztahy, které nás spojují s lidmi a místy v jiných částech planety a naučit se rozhodovat s vědomím, že dopad našich činů se může projevit na různých místech celého světa.

4

Inspiruj se v ekologických centrech

V České republice existuje rozsáhlá síť ekologických center, které se věnují péči o naše okolí, vzdělávají veřejnost, pořádají exkurze, vydávají publikace... Na tomto [odkazu](#) najdeš rozcestník, většiny ekocenter v ČR. Můžeš je jednotlivě prozkoumat, anebo se třeba rovnou [inspirovat](#) publikacemi či metodikami pro přípravu vašich programů.

5

Jak na udržitelnou výpravu, tábor, akci?

Dejte si PUSU! Prolistujte si příručku udržitelných skautských akcí (PUSA pro svět) a načerpejte konkrétní inspiraci i myšlenky, které vás navedou, jak o přípravách přemýšlet.

Publikace je praktickou oporou pro skautské týmy, které i v samotné organizaci výprav, táborů, kurzů i velkých jamboree vidí příležitost pro utváření lepšího světa. Je v ní zpracováno pět oblastí: místo konání, jídlo, drogerie a osobní hygiena, materiální zajištění a ceny a upomínkové předměty. Vedle spotřebitelských témat se v příručce dočtete i to, jak v týmu začít se změnou, jak téma udržitelnosti využít pro učení, nebo jak rozvíjet odpovědnou spolupráci s okolím.

Stáhněte si [PUSU](#)

Hledáte-li metodiku vzdělávání k odpovědné spotřebě a životnímu stylu, podívejte se na stránky projektu [Odpovědná spotřeba](#) , kde najdete odborné a metodické podklady, i pracovní listy pro přímé využití při přípravě programu.

6

Jak na nepříjemné pocity v souvislosti s klimatickou změnou?

Možná tebe nebo tvé kluky a holky v oddíle nepříjemné pocity v souvislosti s klimatickou změnou neminou. Je dobré vědět, že je to běžné a postupně problematiku detabuizovat a pracovat s ní.

Pro některé lidi představuje současný stav planety a postupující environmentální krize velikou osobní zátěž. Pocity s tím spojené nazýváme environmentální žal či ekologická úzkost. Tyto pojmy zpravidla popisují nejen strach z budoucnosti v souvislosti s důsledky globální změny klimatu a dalšími problémy životního prostředí, ale také smutek z toho, že nenávratně zaniká část přírodního světa. Více o problematice a psychologické pomoci najdeš na [webu Zdeňky Voštové](#) anebo se můžeš podívat na její [přednášku](#) , kdy byla hostem Skautského institutu.

Pro přiblížení problematiky mrkni například na pořad ČT [Nedej se! s tématem environmentálního žalu](#) . O základní krizové intervenci si můžeš přečíst [článek](#) , který vyšel v časopisu Skauting.